

Arbeta med romer: Lokala samhällens deltagande och egenmakt

Sammanfattning

I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna föreskrivs rättigheter som är särskilt relevanta för personer av romskt ursprung. Viktigast är rätten till icke-diskriminering (artikel 21).

Trots de insatser som gjorts på nationell, europeisk och internationell nivå för att förbättra den sociala och ekonomiska integreringen av romer i Europeiska unionen (EU) upplever många fortfarande djup fattigdom, långtgående social utestängning och diskriminering. Detta innebär ofta begränsad tillgång till kvalitetsutbildning, arbeten och tjänster, låga inkomstnivåer, undermåliga bostadsvillkor, dålig hälsa och kortare förväntad livslängd. Dessa problem innebär ofta oöverstigliga hinder för dem att utöva sina grundläggande rättigheter som fastslagits i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

De senaste åren har EU ökat ansträngningarna för att förbättra romers sociala integrering och bekämpa diskriminering och antiziganism. En viktig vändpunkt ägde rum i april 2011 då Europeiska kommissionen, som var fast besluten att uppnå en påtaglig förändring, införde en "EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020".¹ Den uppmanar medlemsstaterna att ta fram specifika nationella strategier för att integrera romer eller integrerade politiska åtgärder för att förbättra integreringen av romer inom utbildning, sysselsättning, bostäder och hälsa. I december 2013 utfärdade rådet en rekommendation om verkningsfulla åtgärder för integrering av romer i medlemsstaterna. I rekommendationen uppmanas till stöd av

¹ Europeiska kommissionen (2011), *EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020*, KOM(2011) 173 slutlig, Bryssel, den 5 april 2011.

romers "aktiva medborgarskap genom att främja deras sociala, ekonomiska, politiska och kulturella delaktighet i samhället, bl.a. på lokal nivå".² Kommissionen bedömer ärligen framstegen med att genomföra rekommendationen.³

Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter deltog 2010 och 2011 i Europeiska kommissionens arbetsgrupp för frågor som rör romer och tillhandahöll enkätbaserade statistiska uppgifter⁴ om romernas situation. Dessa uppgifter förklarade dock inte varför EU:s investeringar i integreringen av romer inte medförde de resultat som man hade förväntat sig. Byrån utarbetade därför ett flerårigt forskningsprojekt för att identifiera och få förståelse för hur hinder och drivmekanismer för framgångsrika investeringar i integreringen av romer fungerar. Projektet *Local Engagement for Roma Inclusion* genomfördes på 21 platser i elva medlemsstater och undersökte hur princip nr 10 i EU:s gemensamma grundprinciper för romers integrering, som handlar om romers aktiva deltagande, efterlevs och genomförs i praktiken.⁵ Forskningen behövs dessutom för

² Europeiska unionens råd (2013), rådets rekommendation av den 9 december 2013 om verkningsfulla åtgärder för integrering av romer i medlemsstaterna, EUT C 378, 24.12.2013, s. 1.

³ För ytterligare information, se kommissionens webbsida om [integrering av romer i EU-länderna \(Roma integration in EU countries\)](#).

⁴ FRA (2009), *EU-MIDIS - Data in focus: the Roma*, Luxemburg, Europeiska unionens publikationsbyrå (Publikationsbyrån).

⁵ Europeiska unionens råd, rådets slutsatser om romers integrering, 2947:e mötet i rådet om sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor, Luxemburg, 8 juni 2009, *Common Basic Principles on Roma Inclusion - as discussed at the 1st meeting of the integrated European platform for Roma inclusion*, april 2009.

att få en djupare förståelse av drivkrafterna och hindren för integreringsinsatser på lokal nivå, för att ta fram och övervaka genomförandet av åtgärder som överensstämmer med de nationella och europeiska politiska ramarna, inbegripet EU-ramen för nationella strategier för integrering av romer, direktivet om likabehandling oavsett ras och EU:s antidiskrimineringslagstiftning.

Projektet hjälper till att underlätta romers deltagande på lokal nivå, vilket förbättrar deras förmåga att i större utsträckning delta som likvärdiga partner med lokala myndigheter och det civila samhället. Metoden innefattar utformning, planering, genomförande och övervakning av en rad olika småskaliga insatser inom olika områden, allt från utbildning till sysselsättning, hälso- och sjukvård, bostäder, kultur etc. Ur ett forskningsperspektiv var dessa insatser ett viktigt verktyg för att ta fram uppgifter och information. Utifrån de romska befolkningsgruppernas perspektiv var insatserna främst ett viktigt resultat av projektet, eftersom grupperna fick möjlighet att själva definiera prioriteringar och genomföra åtgärder med stöd av fältarbetsexperter och lokala myndigheter. Utarbetandet av projektets verksamhet bidrog dessutom till att uppmärksamma de utmaningar som romer, sinter och andra romska grupper och resandefolk ställs inför dagligen, vilket ledde till ökad medvetenhet om diskriminering och anti-ziganism. Ett direkt resultat av forskningsprocessen är enklare samarbete och engagemang mellan lokala myndigheter och romska befolkningsgrupper, många gånger där sådan samverkan inte fanns tidigare. Människor lärde sig att uttrycka sina behov och att arbeta tillsammans för att hitta gemensamma lösningar på integreringsutmaningar på lokal nivå. På så sätt räknas även provande försök att få till stånd samarbete mellan lokala myndigheter, romer och andra invånare under forskningsprocessen som värdefulla erfarenheter, vilka belyser komplexiteten och svårigheterna med lokala integreringsinsatser.

Uppgifterna kan hjälpa EU och dess medlemsstater att förbättra sina politiska åtgärder, inbegripet utformningen av finansieringsinstrument, för att göra det lättare för romer att delta på ett meningsfullt sätt i åtgärder som syftar till att förbättra deras sociala integrering.

De viktigaste målsättningarna för forskningen var därför att:

- identifiera och förstå vad som fungerar och vad som inte fungerar när det gäller åtgärder för integrering av romer på lokal nivå, samt skälen till detta;

- ta fram uppgifter för hela processen för insatser för integrering av romer på lokal nivå, inbegripet hur befolkningsgrupper och lokala myndigheter definierar prioriteringar, hur lokala berörda parter når samförstånd, exakt hur människor deltar och vilka deras roller är;
- underlätta befolkningsgruppernas deltagande i integreringsinsatser och undersöka hur olika metoder för deltagande kan tillämpas;
- fastställa huruvida individers ökade deltagande i insatser på lokal nivå kan leda till bättre integreringsresultat och/eller bättre utformade initiativ på lokal nivå.

Den huvudsakliga rapporten handlar om att förstå och undersöka processen för integrering av romer på lokal nivå. Den identifierar viktiga drivkrafter och hinder för insatser för integreringen av romer på lokal nivå, dvs. att förstå vad som fungerar när det gäller integrering av romer och vad som inte fungerar, samt varför. Forskningen bedrevs inom ramen för integreringen av romer, men dess logik och metod är relevanta även för frågor som inte är specifika för romska befolkningsgrupper. Strategier baserade på deltagande för åtgärder och strategiutveckling på lokal nivå kan förbättra program och projekt som riktar sig till andra grupper i utsatta situationer, såsom personer med funktionsnedsättning, barn, hemlösa, migranter och flyktingar, såväl som befolkningen i allmänhet. Denna praxis kan även hjälpa till att ge medborgarna egenmakt att hävda sina rättigheter och förbättra sin lokala situation.

I denna sammanfattande rapport presenteras de viktigaste slutsatserna från fältarbetet och FRA:s yttranden som grundar sig på dessa. I den huvudsakliga rapporten, *Working with Roma: Participation and Empowerment of local communities*, framläggs detaljerade slutsatser som dragits på grundval av fältarbetet. Det finns dessutom 21 studier av lokalsamhällen från de 11 deltagande EU-medlemsstaterna, samt videoklipp och annat material, som åtföljer den huvudsakliga rapporten, tillgängliga på projektets webbsida.⁶

6 Se FRA (2018), *Working with Roma: Participation and empowerment of local communities*, Luxemburg, Publikationsbyrån. Projektets webbsida finns tillgänglig på FRA:s webbplats.

Viktiga slutsatser och FRA:s yttranden

Forskningen visar på omfattande kunskaper om social inkludering och integrering av romer i praktiken. Flera av de enskilda studierna av lokalsamhällen visar att det är möjligt att uppnå meningsfull och påtaglig förändring, att lokalsamhällen kan ges egenmakt och att lokala myndigheter kan ta större ansvar och bli effektivare i sitt arbete med att skydda och främja lokalinvånarnas rättigheter. Dessutom visar forskningen att processer som ger lokalinvånarna egenmakt att delta i beslutsfattandet kan vara ett viktigt verktyg inom processer för social inkludering. Att förstå komplexiteten i social inkludering och social utestängning kan hjälpa till att sätta andra befintliga uppgifter i sitt sammanhang, och fungera som ett första steg för att åtgärda de faktiska problemen på fältet.

Att främja meningsfullt deltagande av romer i verksamheter som påverkar dem

Deltagande är en av Europeiska unionens tio gemensamma grundprinciper för romers integrering. För att på ett framgångsrikt sätt genomföra projekt, strategier och integreringsinsatser på lokal nivå med syftet att stödja romer är det viktigt att romerna deltar i utformningen av dem. Det sätt på vilket deltagandet tar sig uttryck kan variera. Myndigheter kan exempelvis bjuda in invånare att delta i organiserade möten, uppmuntra dem att bidra i beslutsprocesser eller be dem delta i genomförandet av åtgärder. Forskningen visar att det kan vara svårt att skapa utrymmen för människor att arbeta tillsammans på ett meningsfullt sätt, lära sig att kompromissa och hitta gemensamma lösningar. För att underlätta detta krävs erfarenhet och kunskap.

Det kan vara utmanande att få lokalbefolkningen att intressera sig och delta i initiativ. De vill veta hur de planerade åtgärderna kan uppfylla deras mest brådskande behov, och att delta i projekt kan ibland tyckas sakna samband med deras dagliga problem. Ett sätt att säkerställa deltagande i projekt och andra integreringsverksamheter är att komma överens om specifika mål och att tillhandahålla konkreta resultat som ger konkreta fördelar för människor, även om de är små. Det kan även vara viktigt att ta itu med grundläggande behov, såsom tillfredsställande bostäder, tillgång till hälso- och sjukvård, utbildning och sysselsättning, innan mer abstrakta former av åtgärder för samhällsutveckling vidtas. Forskningen

visar att det är mycket viktigt att skapa förtroende hos romska befolkningsgrupper och lokala myndigheter, övervinna rituella deltagandemönster, lösa konflikter eller ökande spänningar, och att inse att ingen kan tvingas att delta för att upprätthålla lokalbefolkningens engagemang.

Lille – socialarbetare från AFEJ deltar i ett möte med uttrycksgrupperna utanför romska familjers hem. Uttrycksgrupperna gav romerna möjlighet att uttrycka sina synpunkter, behov och idéer. (© FRA)

Detta är relevant eftersom många kommuner och lokalsamhällen är frustrerade efter flera år med begränsade eller uteblivna framsteg för romernas integrering. Få kommuner är villiga eller förmögna att göra stora investeringar för förändring, och kan sakna motivation för att engagera sig aktivt. Forskningen visar att fokus på framgångsrika tidigare projekt, samt villighet och öppenhet från de lokala myndigheternas sida att agera för integreringen av romer, är nödvändiga villkor för att planera nya verksamheter och för ett genuint engagemang från de lokala aktörerna. Forskningen visar dessutom att framtagandet och tillämpningen av metoder för genomförande som återspeglar lokala särdrag, samt de inblandade individernas särskilda behov, kan leda till goda projektresultat. Det är särskilt viktigt att ta hänsyn till romska kvinnors specifika behov, och därmed att ge dem en verklig roll i projekten. Det finns således inte någon lösning som passar alla situationer när det gäller integrering av romer.

Många i lokalsamhällena hade aldrig fått frågan om vad de behöver, och många hade vant sig vid att vara passiva mottagare inom ramen för projekt och program för social inkludering, som stödmottagare av initiativ som utformats och genomförts av aktörer utanför lokalsamhället. De hade oftast betraktat deltagande som att delta i möten, en utbildning, ett

seminarium eller att tillfälligt anställas för att utföra verksamheter som de inte själva hade utarbetat. På grund av begränsad erfarenhet av mer meningsfulla former av deltagande är det nödvändigt att stödja och bygga upp invånarnas kapacitet att hävda sin rätt att aktivt engagera sig i projekt som rör dem, och att känna att de kan uttrycka sina behov. Det betyder att nationella och lokala myndigheter även måste involvera experter som kan kommunicera med lokalsamhällena på ett effektivt sätt.

Allt detta leder till den viktigaste lärdomen, nämligen att deltagandet måste vara meningsfullt. Detta innebär att frågor som är i linje med människors behov måste uppmärksammas, och att ge dem en faktisk roll i att definiera och uppnå de mål som fastställs i strategierna, programmen och projekten för social inkludering. Lokala myndigheter och andra aktörer som genomför projekt och åtgärder för social inkludering bör se till att de väljer och genomför sådana former av deltagande där ytliga symboliska tillvägagångssätt undviks. För att deltagandet ska vara meningsfullt och djupgående krävs dessutom tid för att ge deltagarna möjlighet att utveckla sina kommunikationsfärdigheter och andra kompetenser.

FRA:s yttrande 1

Medlemsstaterna, och i synnerhet de lokala myndigheterna, måste skapa villkor som underlättar romernas meningsfulla deltagande i lokala integreringsinsatser. Lokala myndigheter och andra aktörer som genomför projekt och åtgärder för social inkludering bör tydligt presentera de syften och målsättningar, de specifika resultat samt de gränsvillkor som gäller för åtgärderna, för att motivera och se till att de lokala invånarna förblir engagerade. De bör även se till att deltagandet inte blir ytligt och symboliskt. Detta innebär att samverka med lokalsamhällena och stödja dem i att delta i beslutsfattandet för att återspegla deras perspektiv med hänsyn till lokala strategier, åtgärdsplaner och projekt för integrering.

FRA:s yttrande 2

De lokala myndigheterna och de projektansvariga bör beakta jämställdhetsaspekter för att fastställa potentiella hinder för kvinnors deltagande i verksamheterna, och ta fram strategier för att övervinna dessa. Vid fastställandet av tidpunkter och platser för möten och verksamheter bör hänsyn tas till samhällenas specifika förhållanden och behov. Särskild uppmärksamhet bör ägnas hur dessa förhållanden kan påverka i synnerhet romska kvinnor och barn, som kan vara mindre tillgängliga, eller andra frågor som kan påverka deras möjligheter att delta.

Att skapa förtroende bland samhällen för att uppnå goda resultat

Förtroendet mellan berörda parter, eller bristen på förtroende, påverkar genomförandet av integreringsprojekt. Att bygga vidare på befintliga relationer är en viktig del av att samverka med lokalsamhällen. Om samhällena har förtroende för de personer som genomför projekten är sannolikheten större att de deltar i projektverksamheterna och öppet delar med sig av sina tankar och synpunkter, vilket leder till mer konkreta och meningsfulla resultat. Forskningen visar att när lokala insatser misslyckas med att uppfylla förväntningarna om att uppfylla människors behov leder detta förr eller senare till minskat förtroende och i slutändan till brist på motivation för fortsatt deltagande.

Att skapa förtroende och identifiera viktiga initiativtagare som har etablerat förtroenderelationer med samhällena är en svår och komplicerad process. I samhällen där okända experter kommer in som utomstående är det viktigt att lägga mycket tid och energi på att etablera och bygga vidare på förtroenderelationer. I samhällen där inkluderingsinsatserna genomförs av aktörer som redan åtnjuter förtroende, och bygger på befintliga nätverk och förtroenderelationer, är det möjligt att anordna verksamheter med kortare tidsplaner och engagera människor på ett mer djupgående och deltagande sätt. Att skapa påtagliga förändringar som möter samhällets behov, och att arbeta med angelägenheter som är gemensamma för både romer och icke-romer på ett öppet sätt, är också avgörande för ett hållbart förtroende och deltagande.

Stara Zagora – lokalinvånare från området Lozenetz diskuterar sin idealiska bostad och en husmodells vävningsplan under en fokusgruppdiskussion i februari 2016. (©FRA)

FRA:s yttrande 3

Medlemsstaterna bör mobilisera nationella resurser och EU-finansiering för att stödja lokala myndigheter och organisationer i det civila samhället som arbetar med romer, för att tillhandahålla konkreta svar på lokala behov. De bör stödja strategier baserade på deltagande i sin samverkan med romer, och integrera aktiva mekanismer i lokal politik och strategiutveckling. På detta sätt bör de bygga vidare på befintliga nätverk och förtroenderelationer, ta hänsyn till den roll som viktiga initiativtagare spelar och den tid det tar för att skapa förtroenderelationer med samhällen samt involvera icke-romer i frågor av gemensamt intresse.

Att kommunicera på ett öppet och tillgängligt sätt för att hantera förväntningar

För att hantera lokalinvärnarnas förväntningar och säkerställa ett framgångsrikt genomförande av integreringsinsatserna är det viktigt med lämplig och anpassad kommunikation när det gäller lokala program, strategier och projekt. Det sätt på vilket ett projekts syften, metoder och begränsningar läggs fram för lokalsamhällena är ofta lika viktigt som själva informationen. Ibland kan sådan information som en sida uppfattar som tydlig och enkel förstås eller tolkas annorlunda av en annan aktör. Sådana missförstånd beror ofta på hur viktig information förmedlas, både inom och till samhällen.

Dynamiken i lokalsamhällena avgör i stor utsträckning vilka budskap som förmedlas, liksom vilka medel och strategier som används för att förmedla informationen. Det är mycket viktigt att förstå denna dynamik eftersom många människor i lokalsamhällena ofta har begränsad erfarenhet och förmåga att delta. De projektansvariga ansvarar för att se till att all information om samhällets deltagande i projekt, integreringsverksamheter eller i lokala program och strategier förmedlas till deltagarna på ett sätt som är tillgängligt och lätt att förstå. Detta kan innebära att använda ett lättillgängligt språk på deltagarnas modersmål, ibland ett enkelt språk utan tekniska inslag, och att upprepa informationen tillräckligt ofta för att försäkra sig om att alla har samma, och fullständig, förståelse för vad som planeras och vilka verksamheter som kommer att äga rum, hur samt under vilka förutsättningar. Forskningen visar vidare att kommunikation på personlig nivå är effektivare än indirekta gruppbase

kommunikationskanaler, såsom nyhetsbrev, sändningar och flygblad, när det handlar om att uppbåda och bibehålla lokalsamhällens motivation att delta i integreringsinsatser.

Det är mycket viktigt att vidta åtgärder för att öka kommunikationens öppenhet när det gäller hur åtgärder genomförs och hur beslut fattas, för att på ett lämpligt sätt hantera förväntningarna och se till att alla har en gemensam förståelse. Man bör noggrant informera om roller och ansvarsområden, liksom om deras begränsningar, för att undvika minskat förtroende efter ett eventuellt misslyckande med att uppfylla realistiskt höga förhoppningar på projekt- eller programresultat.

Megara – borgmästaren besöker det romska kvarteret under ett möte för att förklara forskningsprocessen och uppmana folk att delta. Utåtriktade verksamheter genomfördes ofta i området. (© FRA)

FRA:s yttrande 4

Lokala myndigheter och projektansvariga bör vidta åtgärder för att se till att sådan information som rör projekt och lokala program är öppen och förmedlas på ett tydligt, tillgängligt och lättförståeligt sätt. Kommunikationsmetoderna bör väljas noggrant och genomföras så att förväntningar hanteras på ett lämpligt sätt, med stöd till lokalinvärnarnas deltagande i projekten och andra integreringseffekter.

Att ta hänsyn till samhällsrelationer för att utforma integreringsinsatserna på ett bättre sätt

Forskningen visar på ett antal intressanta tendenser när det gäller samhällsrelationer som kan påverka inte bara valet av metoder för deltagande och engagemang, utan även lokala insatsers resultat och framgång. Relationer inom samhällen med romer, spänningar mellan romska och icke-romska medborgare, maktförhållanden mellan samhällsgrupper och lokala myndigheter, lokala myndigheters roll och vilja samt annan dynamik på lokal nivå mellan olika aktörer är alla faktorer som påverkar projektresultaten och det sätt på vilket lokala insatser och strategier utformas och genomförs. Forskningsresultaten belyser även vikten av viktiga initiativtagare, medlare och organisationer i det civila samhället när det gäller att underlätta lokala insatser.

Viktiga initiativtagare inom lokalsamhällena har ett stort inflytande på genomförandet av lokala verksamheter och deras resultat. Detta kan vara ett sätt att motivera individer till att delta, att skapa förtroende för projektansvariga och projektverksamheter och att främja projektens trovärdighet. När projekt tar hänsyn till sådana viktiga initiativtagare kan de hjälpa till att nå ut till andra i samhället och göra dem delaktiga i lokala verksamheter och projekt.

Bologna – lokala sinter och romer diskuterar sin syn på de viktigaste utmaningarna för social inkludering och bristen på talespersoner och medlare för samhällsgruppen. (© FRA)

Det finns många sätt att ge människor egenmakt. Genom forskningen görs försök att ge lokalsamhällena egenmakt genom att först fråga dem vilka behov de har, informera dem om deras rättigheter och om hur de kan hävda dem och stödja dem i att aktivt delta i omställningen. När människor ges möjlighet att uttrycka sina åsikter i dialog med de lokala myndigheterna ges de en bättre chans att kämpa för sina rättigheter, och det kan leda till större frigörelse. De lokala myndigheterna lär sig att lyssna till medborgarnas behov och åsikter, och de lokala invånarna lär sig att ha mer realistiska förväntningar. Än viktigare är att forskningen visar att personer med egenmakt kan hjälpa till att krossa den stereotypa bilden av romer som ständiga offer, och uppmuntra dem att på ett jämlikt sätt kräva den sociala utveckling och de sociala framsteg som de har rätt till. Riktade insatser för att ge romska kvinnor och ungdomar egenmakt var på flera platser en särskilt viktig del av projektets framgång.

FRA:s yttrande 5

Medlemsstaterna och de lokala myndigheterna bör stödja de projektansvariga i att kartlägga sammanhanget på lokal nivå, samhällsdynamiken och maktförhållanden innan projekt utformas och genomförs. De lokala myndigheterna bör identifiera viktiga initiativtagare och involvera dem för att nå ut till samhällena och öka trovärdigheten för de lokala integreringsinsatserna. Lokala myndigheter bör även skapa utrymme för att alla ska kunna göra sin röst hörd, och i synnerhet vidta riktade åtgärder för att ge egenmakt åt romska kvinnor och ungdomar.

Att integrera strategier baserade på deltagande och flexibilitet i finansieringsmekanismer och projektutformning

Forskningen ger värdefulla insikter i hur lokala åtgärder för integrering kan utformas, genomföras och övervakas på ett bättre sätt, och belyser vilka problem och aspekter som bör undvikas. Det finns ett flertal lärdomar som kan förbättra användningen av resurser, vare sig de härrör från lokala budgetar, nationella finansieringsanslag, de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) eller andra finansieringskällor. Strategier baserade på deltagande är särskilt viktiga vid genomförande av projekt på platser där tidigare initiativ har misslyckats med att nå ut till människor på lokal nivå och ge stöd till romer, och där samhällena tidigare ständigt

mötts av besvikelse. Forskningen visar att främjande av småskaliga, samhällsbaserade verksamheter, inbegripet främjande av ökad medvetenhet om rättigheter och kulturell samverkan, som riktar sig till både romer och icke-romer, samt antagande av mer flexibla ramar och längre tidslinjer, kan leda till mer meningsfulla resultat och förändra romernas situation på lokal nivå. För att säkerställa en långsiktig och hållbar påverkan är det dessutom viktigt att inte utarbeta isolerade projekt för social inkludering på lokal nivå, utan inom ramen för ett bredare sammanhang för social inkludering av romer och andra grupper som befinner sig i marginaliserade eller utsatta situationer. Projekt är mer framgångsrika om de grundar sig på befintliga förhållanden som präglas av förtroende och solidaritet, som bidrar till och förstärker den sociala strukturen inom och mellan grupper.

Forskningen betonar dessutom att projekten och integreringsåtgärderna som genomförs på lokal nivå inte alltid har tillräckligt långa tidsplaner för att ge utrymme för processer för deltagande, förtroendeskapande, utbildning och kapacitetsuppbyggnad för deltagarna, övervakning och utvärdering, eller flexibilitet vad gäller att ändra fokus eller verksamhetens inriktning. För att uppnå långsiktiga och meningsfulla resultat kan det också vara till hjälp att ge mer tid och utrymme för större flexibilitet för strategier baserade på deltagande och cykliska processer som gör det möjligt att revidera och justera projekt.

De nuvarande finansieringsmekanismerna har även en tendens att fokusera på mätbara resultat för att fastställa hur framgångsrikt ett projekt har varit, och för att upprätthålla ansvarsutkrävandet inför givare och finansieringsmekanismer. Alla meningsfulla resultat kan dock inte mätas med hjälp av kvantitativa indikatorer. Det är svårt att fånga upp den viktiga inverkan av aktiva processer och mer subtila effekter, såsom egenmakt och förändringar i samhällets sociala struktur, och dessa aspekter saknas

ofta i utvärderingar och bedömningar av projekt. Värdet av att tillämpa strategier baserade på deltagande riskerar att gå förlorat om det inte återspeglas i de formella mekanismerna för projektrapportering.

Pavlikeni – den lokala insatsen inriktades på utbildningsinitiativ, inbegripet stöd till deltagande i förskoleverksamhet. (© FRA)

FRA:s yttrande 6

Medlemsstaterna och de lokala myndigheterna bör se till att det finns en länk mellan lokala projekt och bredare nationella, regionala och lokala strategier och program för integrering, för att säkerställa en långsiktig och hållbar effekt.

Medlemsstaterna och de lokala myndigheterna bör se till att de projekt och integreringsåtgärder som genomförs på lokal nivå har tillräckligt långa tidsplaner för att ge utrymme för processer för deltagande, förtroendeskapande, utbildning och kapacitetsuppbyggande för deltagare, övervakning och utvärdering. De bör även stödja projekt baserade på deltagande som blandar kvantitativ rapportering av resultat med en mer holistisk förståelse för engagemang och deltagande. Om man byter fokus från förväntade resultat till genomförandeprocessen kan detta leda till mer meningsfulla livsförändringar för de människor som projekten och verksamheterna är tänkta att hjälpa.

I denna rapport beskrivs de viktigaste insikterna som vunnits under projektet om lokalt deltagande för integrering av romer som genomförts av Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter. I projektet undersöks hur romer på bästa sätt kan göras delaktiga i integreringsinsatser på lokal nivå. Genom att föra samman lokala myndigheter och invånare, särskilt romer, undersöktes vilka aspekter som fungerar och vilka som inte gör det, och varför. De 21 platserna i de 11 medlemsstaterna som omfattades av undersökningen inbegrep diverse lokala sammanhang, behov och utmaningar. Men erfarenheterna i samtliga av dem visade att resurserna måste användas på ett bättre sätt för att få till stånd verkliga förbättringar i romernas liv i hela EU.

I denna rapport beskrivs de viktigaste lärdomar som dragits i samband med undersökningen, vilket ger möjlighet att förbättra utformningen, genomförandet och övervakningen av integreringsinsatser på lokal nivå, till förmån för alla de individer som fortfarande är marginaliserade, både romer och andra människor.

Mer information:

För den fullständiga FRA-rapporten *Working with Roma: participation and empowerment of local communities*, se <http://fra.europa.eu/en/publication/2018/empowering-roma>.

För mer information om projektet, däribland om de lokala fallstudierna på engelska och nationella språk, samt videoklipp från varje deltagande lokalsamhälle och annat material, se projektets webbsida, <http://fra.europa.eu/en/project/2015/local-engagement-roma-inclusion-leri-multi-annual-roma-programme>.

Se även relaterade FRA-publikationer:

- FRA (2018), *Transition from education to employment of young Roma in nine EU Member States*, Luxemburg, Publikationsbyrån (tillgänglig på engelska).
- FRA (2018), *Anti-Gypsyism as a barrier to Roma inclusion*, Luxemburg, Publikationsbyrån (tillgänglig på engelska).
- FRA (2016), *Europeiska unionens andra undersökning av minoriteter och diskriminering Romer – resultat i urval*, Luxemburg, Publikationsbyrån (tillgänglig på 22 språk).

För en översikt över FRA:s aktiviteter som rör romers rättigheter, se <http://fra.europa.eu/en/theme/roma>.

Publikationsbyrån

FRA – EUROPEISKA UNIONENS BYRÅ FÖR GRUNDLÄGGANDE RÄTTIGHETER

Schwarzenbergplatz 11 – 1040 Wien – Österrike
Tfn +43 158030-0 – Fax +43 158030-699
fra.europa.eu – info@fra.europa.eu
[facebook.com/fundamentalrights](https://www.facebook.com/fundamentalrights)
[linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency](https://www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency)
twitter.com/EURightsAgency

Bilder (omslag och inuti, från vänster till höger):
© FRA-LERI_Stara_Zagora; FRA-LERI_Hrabusice; FRA-LERI_Sokolov.

För all användning eller återgivning av foton eller annat material som inte omfattas av FRA:s upphovsrätt måste tillstånd inhämtas direkt från upphovsrättsinnehavarna.

Print: ISBN 978-92-9474-516-3, doi:10.2811/092625
PDF: ISBN 978-92-9474-519-4, doi:10.2811/950146